

Matematik Öğretmeni Adayları ve Kopya: Hiç Çekmedim Desem Yalan Olur!

Prospective Mathematics Teachers and Cheating: It is a Lie If I Say I Have Never Cheated!

Ali ERASLAN*

Ondokuzmayıs Üniversitesi

Öz

Bu çalışmanın amacı, matematik öğretmeni adaylarının kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara eğilimlerinin nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaca yönelik olarak son sınıfta okuyan 48 matematik öğretmeni adayına bahar döneminin sonunda açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmen adayların bu soruya verdikleri yazılı cevaplar nitel araştırma teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçlar göstermiştir ki öğretmen adaylarının % 81'i bu tip eylemlere başvurduklarını kabul ederken bunu özellikle 'sıranın üzerine yazma', 'arkadaşının kâğıdına bakma' ve 'kâğıdını başkasına gösterme' şeklinde gerçekleştirmişlerdir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının % 19'u ise hiçbir şekilde kopya çekmediklerini ifade ederken bunu sebeplerini 'yakalanıp ceza alma korkusu', 'ahlaki değer ve anlayış' ve 'kendi başına hak ederek başarıyı elde etme isteği' şeklinde sıralamışlardır.

Anahtar Sözcükler: Kopya çekme, dürüst olmayan davranışlar, matematik öğretmeni adayları.

Abstract

The aim of this study is to reveal reasons why prospective mathematics teachers engage in cheating and other forms of academic dishonesty. For this aim, an open-ended question was administered to 48 fourth year student teachers. They wrote and submitted one or two-page reflection papers. Their written responses were qualitatively analyzed to get the most common themes. Findings indicated that 81% of them cheated and their most practiced behaviors were writing the crib notes on the desk, copying from another student, and permitting another student to look at their answers. The rest (19%) claimed that they have never cheated for fearing that they could be caught and penalized or because of their moral beliefs and values and being successful on their own.

Keywords: Cheating, dishonest behaviours, prospective mathematics teachers

Summary

Purpose

Cheating and other forms of academic dishonesty have long been an area of concern in higher education. Cheating and other forms of academic dishonesty have been studied in many different countries, such as the United States, Russia, Eastern European Countries, Japan, Taiwan and others. Undergraduate students in Turkey have most often been the focus of research on cheating and other forms of academic dishonesty, with the studies mostly using Likert-type rating scales that obtain students' self-report of cheating behaviors, perceptions, experiences, and attitudes. In recent years, rarely have researchers focused on prospective teachers. Consequently, there is a

* Yrd. Doç. Dr. Ali ERASLAN, Ondokuzmayıs Üniversitesi, İlköğretim Matematik Eğitimi ABD, aeraslan@omu.edu.tr.

lack of research on cheating and other forms of academic dishonesty at the undergraduate level in general, prospective mathematics teachers in particular. Thus, the aim of this study is to reveal reasons why prospective mathematics teachers engage in cheating and other forms of academic dishonesty.

Methods

For this aim, an open-ended question was administered to 48 prospective mathematics teachers at the end of the spring semester of 2008. They wrote and submitted a one or two-page reflection paper of why they engage in cheating and other forms of academic dishonesty. Their written responses were examined and qualitatively analyzed for the common themes.

Results

Findings indicated that 81% of student teachers cheated on exams and written assignments and their top three most practiced behaviors were “writing the crib notes on the desk”, “copying from another student”, and “permitting another student to look at your answer”. On the other hand, 19% of prospective teachers claimed that they have never cheated because of “fear of being caught and penalties they might face”, “moral beliefs and values”, and “satisfactory of being successful on their own”. Based on the frequencies of the student responses, self-reported reasons of why mathematics prospective teachers engage in cheating and other forms of academic dishonesty are: (1) the teaching and learning system on the basis of memorization and using one-type of assessment for learning outcomes, (2) ensuring themselves a good grade in case of getting confusion or forgetting something, (3) considering some courses or applications as unnecessary or unuseful, (4) not enough studying and preparation, and (5) observing other students getting a high grade by cheating and no punishment imposed when they are caught cheating. In addition, among them some prospective teachers claimed that they particularly getting out of cheating in the following situations: (1) courses they think they need to learn for future, and (2) the faculty member and/or the course they like and respect.

Discussion and Conclusion

The most important factor that student teachers engage in cheating and other forms of academic dishonesty is the teaching and learning system based on memorizing and retrieval of information as well as one-type of assessment (e.g., exams) for measuring student learning. It is important for faculty members to ask students to do more than memorizing but go further to analyze and evaluate information (Wajda-Johnston et al., 2001). In addition, providing students more assessment choices that reflect different learning styles are useful ways of reduce the need to engage in cheating and other forms of academic dishonesty (Hinton, 2004). Second, prospective teachers are considered some courses or applications as unnecessary or not useful. On the other hand, each course offered by the education programs has a purpose to provide the knowledge and skills which is necessary for teacher candidates in their lives for their future (YOK, 1999). Thus, it is important to let students know about what each course aims at and why they are related to their future careers. As indicated in this study, if students think that the courses are important and useful for their future, they may not be engaged in this kind of misbehaviors. Another reason for prospective teachers in causing such an action is to observe other students getting a high grade by cheating and no punishment imposed if they are caught cheating. So, cheating creates a disadvantage for honest students. We first need to establish a learning environment which reduces opportunities to engage in cheating and other academic dishonest behaviors. However, if that happens, all parties such as the institution and faculty members and students come to an understanding that cheating and other forms of dishonest behaviors will not be tolerated and severely punished (Hinton, 2004; Wajda-Johnston et al., 2001). We also need to encourage the development of the good character and student responsibility for academic integrity (McCabe, Trevino & Butterfield, 2001). The last reason of why they engage in cheating and other forms of dishonest behavior is that prospective teachers are not studying or preparing for the exams

because of their laziness or irresponsibility. These students need to have guidance and support to confront their poor judgment and decisions that lead them to cheating and other forms of dishonest behaviors as well as let them understand the value of courage, honesty and integrity by avoiding such actions (Hinton, 2004). Faculty members should be positive and supportive when dealing with students because this promotes respects and decrease the possibility of cheating (McCabe, Trevino & Butterfield, 1999)

Giriş

Üniversite öğrenci yaşamında kopya çekme ve dürüst olmayan diğer yollara başvurma eğilimi sadece Türkiye’de değil diğer birçok ülkede önemli bir problem olarak devam etmektedir (Bozdoğan ve Öztürk, 2008; Diekhoff et al., 1999; Grimes, 2004; Lin & Wen, 2007; Lupton & Chapman, 2002). Gelişen bilgi ve teknolojiye paralel olarak tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de toplum hızla değişmekte ve buna bağlı eğitim politikaları geliştirilirken müfredatlar yeniden gözden geçirilmektedir. Tüm bu değişiklikler toplumun sosyal değerlerini, sosyal değerler de öğrencinin akademik yaşamındaki davranışlarını büyük ölçüde etkileyebilmektedir. Bu çerçevede, ülkemizin temel toplumsal ve kültürel değerleri üzerine inşa edilen yeni ilköğretim programının amacı alçakgönüllü, âdil, dürüst, erdemli, kişiliği oturmuş, kendi sorununu göğüsleyebilen, kendi çözümünü bulabilen, toplumsal sorunlara karşı duyarlı, ortak yaşam alanlarında kurallara uyan, görev ve sorumluluklarının bilincinde, topluma nitelikli bireyler yetiştirmektir (TTK, 2005). Bu özelliklerin her biri manevi veya moral bir değer içermekte olup (TTK, 2005) kopya çekme eylemi böyle bir amacı gerçekleştirmek için yapılan çalışmaları etkisizleştirmektedir. Bu noktada gelecek nesillere söylem, davranış ve uygulamalarıyla model olacak öğretmenlerin bu hususlara göstermiş oldukları hassasiyet büyük önem arz etmektedir; çünkü araştırmalar üniversite yıllarında kopya çekme veya dürüst olamayan diğer davranışlarda bulunan öğrencilerin mezun olduktan sonra meslek yaşamlarında da bu gibi davranışlara devam edebileceği veya yapanlara göz yumabileceği arasında çok güçlü bir ilişkinin var olduğunu ortaya koymuştur (Blankenship & Whitley, 2000; Nonis & Swift, 2001; Roig & Caso, 2005).

İngilizcesi “cheating” yani “hile yapmak” olan kopya çekme eylemi özellikle sınavlarda aldatarak veya kuralları çiğneyerek kişinin kendisi için avantaj sağlaması şeklinde tanımlanmaktadır (Cobuild English Dictionary, 1996). En son teknolojik gelişmelere paralel olarak internetin günlük yaşamda yaygınlaşması ve elektronik ortamda makalelere ulaşımı kolaylaştırması *intihal* denilen yani başka birine ait fikirlerin orijinal kaynağını belirtmeksizin sanki kendine aitmiş gibi kullanılması şeklinde vuku bulan biçimlerini kullanmayı çok daha kolay hale getirmiştir (McCollum, 1996). Öğrenciler kopya çekme ve intihalin yanlış bir davranış olduğunu bilmelerine rağmen, birçok öğrenci üniversite yıllarında bu tür fiilleri işlediğini itiraf etmiştir (Davis et al., 1992; Jackson et al., 2002; Pino & Smith, 2003; Whitley, 1998). Turnitin (2003)’e göre kopya çekme veya intihal çoğu zaman başka eğitim problemlerinin bir belirtisidir.

Yabancı literatür bu tür davranışları yaptığını ifade eden üniversite öğrencilerinin istatistik olarak % 23’ten % 91’e kadar arttığını göstermektedir (Drake, 1941; Sims, 1995). Ayrıca, McCabe (1997)’nin çalışmasında, bu tür davranışları yapan öğrencilerin oranının bölümlere göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiğini ortaya konmuştur. Bunlar arasında *işletme fakültesi* öğrencileri % 91 ile ilk sırada yer alırken bunu sırasıyla *mühendislik* fakültesi öğrencileri % 82, *sosyal bilimler* öğrencileri % 73 ve *doğal bilimler* öğrencileri % 71 ile takip etmektedir. Bu çalışmanın konusu olan kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara başvurma eğilimi ülkemizde yapılan bilimsel araştırmalara yeterince konu olmamıştır (Akdağ ve Güneş, 2002; Bozdoğan ve Öztürk, 2008; Çetin, 2007; Kaymakcan, 2002; Oksal ve Bilgin, 1999; Selçuk, 1995; Semerci, 2004; Yeşilyaprak ve Öztürk, 1996). Bu sayı yeni ilköğretim müfredatının uygulanmaya başladığı 2004-2005 yılından sonraki süreç baz alındığında çok daha azdır. Bu sınırlı sayıda çalışma arasında, Kaymakcan (2002) ilahiyat fakültesi öğrencilerinin kopya çekmeye karşı yaklaşımlarına odaklanırken Semerci (2004) tıp fakültesi öğrencilerinin bu konudaki tutum ve görüşlerini tespit etme yoluna gitmiştir. Son

yıllarda yapılan çalışmalardan, Bozdoğan ve Öztürk (2008) eğitim fakültesinde farklı bölümlerin son sınıfında okuyan öğretmen adaylarına uyguladığı bir anket formu ile verilerini toplarken, Çetin (2007) ise teknik eğitim fakültesinin 1, 2, ve 3. sınıf öğrencilerine kendisinin geliştirdiği beşli Likert tarzında bir ölçme aracı kullanmıştır. Her iki çalışmada da elde edilen veriler sadece nicel olarak analiz edilmiş ve bu problemi ortaya çıkaran faktörlerin tespit edilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu hususta öğretmen adaylarının görüş ve düşüncelerini derinlemesine inceleyen nitel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden bu çalışmanın amacı, matematik öğretmeni adaylarının kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara eğilimlerinin nedenlerini ortaya çıkarmak, buna bağlı çözüm önerileri sunmak ve bu konuda literatürü daha da genişleterek zenginleştirmektir.

Yöntem

Bu araştırma, matematik öğretmeni adaylarının kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara eğilimlerinin nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmış nitel bir çalışmadır. Bu çalışma, 2007-2008 yılı bahar döneminde, Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir üniversitenin eğitim fakültesine devam eden İlköğretim Matematik Öğretmenliği son sınıf öğrencilerinden 48 öğrenciyi kapsamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bahar döneminin sonunda, matematik öğretmeni adaylarına üniversitedeki öğrenimleri süresince kopya çekme veya dürüst olmayan diğer davranışlara başvurmalarına neden olan unsurları ortaya çıkarmak amacıyla şu açık uçlu soru yöneltilmiştir: "Üniversitedeki öğrenciliğiniz süresince kopya çekme veya diğer dürüst olmayan davranışlar dediğimiz örneğin daha önceden yapılan ödevleri kullanma veya bu ödevleri başkaları için sağlama, internet ödev sitelerini kullanma, kaynakça belirtmeksizin alıntı yapma gibi bir girişimde bulundunuz mu? Eğer bulduysanız bunu ne şekilde ve neden yapma ihtiyacı hissettiniz açıklayınız, eğer bulunmadıysanız neden yapmadınız?" Bu soruyu en ayrıntılı biçimde yanıtlamaları istenirken verdikleri yanıtların yürütülen programların geliştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi açısından çok önemli olduğu, yalnızca araştırmacı tarafından okunup saklanacağı, herhangi bir şekilde kendilerinin aleyhinde kullanılmayacağı ve notla değerlendirilmeyeceği vurgulanmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarından görüşlerini serbestçe yazmalarını sağlamak amacıyla kağıtlara isimlerini yazmamaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının bir veya iki sayfa tutan yazılı değerlendirmeleri önce bu fiilleri yapanlar ve yapmayanlar olarak sınıflandırılmış, sonra kendi aralarında kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin dönemin sonunda yukarıdaki açık uçlu soruya verdikleri yazılı açıklamalar nitel araştırma teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Tüm öğrencilerin yazılı kâğıtları numaralandırıldıktan sonra bu fiilleri yapanlar ve yapmayanlar olarak ikiye ayrılmış daha sonra kendi aralarında ne yaptıkları, nasıl yaptıkları, neden yaptıkları veya neden yapmadıklarını içeren açıklamaları kategorilere ve alt kategorilere ayrılarak diğer öğrencilerle ortak temaların oluşturulması amacıyla sürekli olarak karşılaştırılmıştır (Creswell, 1998; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Belirlenen bu ortak temalar tekrarlanma sıklığı göz önüne alınarak tablo haline getirilmiştir. Yapılan çalışmanın güvenilirliğini arttırmak için tespit edilen kategoriler ve ortak temalar araştırmacının dışında aynı üniversitede görev yapan yurtdışı eğitim doktorasına sahip nitel araştırma konusunda deneyimli iki çalışma arkadaşı tarafından ayrı ayrı incelenmiş, daha sonra bir araya gelinerek verilerle saptanan ortak temalar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar giderilmiş ve bu şekilde oluşturulan kategori ve temalar üzerinde yüksek oranda ortak bir mutabakata varılması sağlanmıştır (Lincoln & Guba, 1985; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bulgular

Tüm matematik öğretmeni adaylarının araştırma sorusuna verdikleri yazılı açıklamalar ortak temaların bulunması amacıyla analiz edilmiş ve üniversite öğrenimleri süresince kullandıkları kopya çekme biçimleri ve bunlara yönelik ileri sürülen nedenler aşağıda sırasıyla Tablo 1 ve Tablo 2’de özetlenmiştir. Tablo 1’de öğretmen adaylarının başvurdukları kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranış biçimleri kullanılma sıklıklarına göre sıralanırken Tablo 2’de öğretmen adaylarının kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara başvurma nedenleri ile kopya çekmemelerine sebep olan unsurlar yanıtlama sıklığı göz önünde bulundurularak sıralanmıştır.

Tablo 1.

Öğretmen Adaylarının Başvurdukları Kopya ve Diğer Dürüst Olmayan Davranışlar

DAVRANIŞ BİÇİMLERİ	KULLANILMA SIKLIĞI
Sıranın üzerine yazmak	21
Arkadaşının kâğıdına bakmak	17
Kâğıdını başkasına göstermek	13
Rapor ve slaytları internette kopyalayıp-yapıştırarak hazırlamak	12
Küçük kâğıtlara yazmak	10
Sınav sırasında arkadaşıyla konuşmak/söylemek	9
Önceden hazırlanan cevap kâğıdını verilen cevap kâğıdıyla değiştirmek	6
Elinin içine yazmak	5
Duvarlara yazmak	5
Bir önceki yılın raporlarını/ödevlerini kullanmak	5
Sınav sırasında arkadaşıyla kâğıt değiştirip cevapları birbirine yazmak	4
Kopya kâğıdını arkadaşına vermek	3
Sıranın altından kitap veya defteri açıp yazmak	3
Rapor ve ödevleri başkaları için sağlamak	3

Öğrenimleri süresince toplam 48 matematik öğretmeni adayından 39’u en az bir kez veya daha fazla sayıda kopya veya diğer dürüst olmayan davranışlara başvurduğunu ifade ederken 9’u hiçbir şekilde bu yollara tevessül etmediğini bildirmiştir. Bir başka deyişle öğretmen adaylarının %81’i bir şekilde kopya çekme eylemi içine girdiğini kabul ederken %19’u kopya çekmediğini ifade etmiştir. Bu tür davranışlara başvurduğunu ifade eden öğretmen adayları eylemlerini birden fazla değişik biçimde gerçekleştirirken en çok kullandıkları üç yöntem “sıranın üzerine yazmak”, “arkadaşının kâğıdına bakmak” ve “kâğıdını başkasına göstermek” şeklinde ortaya çıkmıştır. Bunları sırasıyla, “rapor ve slaytları internette kopyalayıp-yapıştırarak hazırlamak”, “küçük kâğıtlara yazmak”, “sınav sırasında arkadaşıyla konuşmak/söylemek” ve “önceden hazırlanan cevap kâğıdını verilen cevap kâğıdıyla değiştirmek” takip etmektedir. Burada önemli bir not olarak altını çizmek gerekir ki gelişen teknolojiye paralel olarak internet kullanılarak işlenen kopya türleri, öğretmen adayları arasında dördüncü en çok kullanılan yöntem olarak yer almıştır. Bunların dışında tabloda yer almayan ve sadece birer aday öğretmenin kullandığını ifade ettiği diğer yöntemler ise “telefonun mesaj kısmına yazma”, “uç kutularının arkasına yazma” ve “pet şişesinin arkasına yazma” şeklindedir.

Matematik öğretmeni adayları yukarıda belirtilen yöntemleri kullanarak kopya çekme veya diğer dürüst olmayan yollara başvururken bunları yapmalarına neden olarak gösterdikleri durumlar ile hiçbir şekilde bu gibi eylemlere tevessül etmediklerini ifade edenlerin durumları aşağıda Tablo 2’de özetlenmiştir. Ayrıca kopya ve diğer dürüst olmayan yollara başvuranlar arasında bazı durumlarda bu tür davranışlardan özellikle kaçındıklarını ifade eden bir üçüncü durum daha tabloda yer alırken araştırma sorusu çerçevesinde elde edilen bu sonuçlar matematik öğretmeni adaylarının direkt alıntıları kullanılarak açıklanmıştır.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Kopya Çekme ve Çekmemeye Yönelik Yanıtları

YAPILAN DAVRANIŞIN NEDENLERİ	YANITLAMA SIKLIĞI
Kopya çekme nedenleri	
1. Ezberci eğitim ve buna bağlı tek türlü değerlendirme biçimi	19
2. Öğrencilerin kendini garantiye almak istemesi	14
3. Bazı ders/uygulamaların gereksiz veya faydasız görülmesi	7
4. Yeteri kadar çalışmamak veya hazırlanamamak	6
5. Arkadaşlarının çalışmadan kopya çekerek yüksek not aldığına şahit olmak	4
6. Bazı derslerden çekip bazılarında çekmeme nedenleri	10
• Öğrenmek ve kendini geliştirmek istediği derslerde (6)	
• Sevdiği hocaların derslerinde (4)	
7. Kopya çekmeme nedenleri	9
• Yakalanıp ceza alma korkusu (4)	
• Ahlaki değer ve anlayışlar (3)	
• Kendi başına hak ederek başarıyı elde etme isteği (2)	

1. Ezberci Eğitim ve Buna Bağlı Tek Türlü Değerlendirme Biçimi

Öğretmen adaylarının hemen hemen yarısı (%49) tarafından kopya çekme veya diğer dürüst olmayan davranışlara başvurmalarına neden olarak gösterilen unsurların başında uygulanmakta olan ezberci eğitim sistemi ve buna bağlı tek türlü değerlendirme biçimi gösterilmektedir. Bununla ilgili olarak öğretmen adaylarının ortak görüşlerini yansıtan birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

Hocalarımız bizlere hep ezberlettiler, sorgusuz, sualsiz, nedensiz. Bu bilgiler nedir, ne işe yarar öğretmediler, iki ay sonra hatırlayamayacağımız formülleri ezberlettiler. Bu tür durumlar dersi sevmeyi, konuyu anlamayı zorlaştırdı...ben de kimi yerleri ezberledim kimi yerleri kopya çektim. (21. Aday öğretmen)

Bu bölümde neredeyse tüm dersleri ezber yapmak zorunda kaldım. Bu da matematik anlayışıma çok ters bir yaklaşımdı...hiçbir hocam şu ispatın nedeni, şuradan doğmuş ve sonuç şu aramalar sonunda bulunmuş gibi hiçbir açıklama yapmadı...bu gibi ezber matematik derslerinde kopya çekmek bir ihtiyaçtı. (25. Aday öğretmen)

Bize tamamen ezber niteliğinde sorular soruldu. Tamamen bilgi seviyesinde hiç bir yorum yapmadan cevapları istiyorlardı. Bütün bu bilgileri ezberlemenin hamallık olduğunu düşündüğüm için ezberlemek yerine kopya çekmeyi tercih ettim. (10. Aday öğretmen)

Bence önlemenin yolu performansı değerlendirmektir; tek bir sınavla geçip geçmeyeceğine karar verilince, bu öğrencileri kopyaya ister istemez itiyor. (24. Aday öğretmen)

Bence öğrencilerin performanslarının tek tür sınavlarla değerlendirmeleri bu duruma neden oluyor. (5. Aday öğretmen)

Bunun nedeni bütün bir dönemin tek bir sınava bağlı olması...insan istemsiz olarak kopyaya yöneliyor; çünkü bir dönemin değerlendirmesi bu sınavdan aldığı not olacak. (16. Aday öğretmen)

Yukarıdaki açıklamalar gösteriyor ki öğrencilerden derslerde öğrendiklerinin “ sorgusuz, sualsiz, nedensiz” ezberlenmesinin istenmesi ve daha sonra tüm bu bilgilerin “tek bir sınavla” veya “tek tür sınavla” değerlendirilmesi öğrencilerin “dersi sevmemesine”, konuyu “anlamasını zorlaştırmasına” ve kopya çekmeyi bir “ihtiyaç” gibi hissetmelerine neden olmaktadır. Derslerde nottan çok, öğrenmeye odaklanmak, öğrenilen bilgilerin ezberlenmesinden ziyade uygulanması ve yorumlanmasına yönelik farklı değerlendirme biçimleri kullanmak, öğrenciler üzerindeki not

baskısını azaltarak onları kopya çekme gibi yanlış davranışlardan uzak tutabilir (McCabe, Trevino & Butterfield, 2001).

2. Öğrencilerin Kendini Garantiye Almak İstemesi

Öğretmen adaylarını kopya çekme gibi dürüst olamayan davranışlara iten ikinci en önemli sebep, öğrencilerin çalışmalarına rağmen sınavda kendilerini garantiye almak istemesi olarak ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının üçte birinden daha fazlası (%36) kopya çekme nedenini “kendine güvenememek”, “karıştırma korkusu” veya psikolojik olarak kendini “güvende hissetmek” şeklinde ifade etmişlerdir. Aday öğretmenlerin bununla ilgili benzer görüşlerinden birkaçı aşağıdaki şekildedir.

Küçük küçük kâğıtlara bazı şeyler yazıyorum ve bu yazdığım şeyler çoğu zaman gerçekten bildiğim şeyler oluyor... çoğu zaman bu yazdıklarımı da kullanmamışumdur, sadece yanımda olması bana güven veriyor. Benim sorunum ne kadar çalıştığıma emin olsam da sınavda yapamayacağımı düşünmek. (13. Aday öğretmen)

Kopya çekmemin nedeni sınavlara çalışmamam değildi, sınavlara belki haftalarca çalıştım ama son gün yine de kopya hazırladım, beni psikolojikman rahatlatıyordu, ya sınav anında unutursam diye çoğu zaman yazmışumdur kâğıtlara...tek bir nokta veya sembolden dolayı sıfır puan aldığım dersler oldu. (37. Aday öğretmen)

Bunu yapmamın nedeni bilmediğimden değil, çalıştığım yerleri karıştırma korkusundan, ya eksik bir şey yaparsam da hoca bütün notu kırsa korkusuyla..çeksem de çekmesem de kâğıtlar bir güvence gibi geliyordu bana. (29. Aday öğretmen)

Soruları bilsem de çözümleri ezberlemiş olsam da çok çalışmış olsam da sıraya bir daha yazarak kendini daha güvende hissettiğim için bu yöntemi kullandım. Unuturum, bir yerde hata yaparsam bakarım diye sıraya yazıyorum. Bunun tek sebebi de hocaların en ufak hatada bütün soruya sıfır puan vermesidir. (39. Aday öğretmen)

Yukarıdaki direkt alıntılar gösteriyor ki aslında öğretmen adayları yeteri kadar çalışmalarına rağmen özellikle sınav sırasında “hata yapma korkusu”, “hatırlayamama korkusu” veya “eksik bir şey yapma” korkusuyla özellikle küçük kâğıtlara veya sıranın üzerine yazma biçimlerini kullanarak kopya girişimlerinde bulunmaktadırlar. Bu durum öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının yaptığı değerlendirme biçiminin adil olmadığını veya çok acımasız olarak düşündüğü durumlarda ortaya çıkabilmektedir (Wajda-Johnston et al., 2001). Çok uzun cevap gerektiren soru ve teorem ispatlarında yapılan en küçük hatadan dolayı cevabın tamamen değerlendirme dışı bırakılması veya kısmi değerlendirmeye tabi tutulmaması öğrenci üzerinde soruyu tam ve hatasız cevaplama noktasında baskı oluşturmaktadır. Bu yüzden öğretim elemanlarının öğrencilere yönelttiği değerlendirme sorularında uygulamaya koyacakları kısmi değerlendirme sistemi ve çok düşük not alanlar için uygulanacak yeni bir sınav, hakkı sağlamak öğretmen adayları üzerindeki var olan bu baskıyı önemli ölçüde azaltacaktır (Wajda-Johnston et al., 2001).

3. Bazı Ders/Uygulamaların Gereksiz veya Faydasız Görülmesi

Öğretmen adaylarının kopya çekme gibi dürüst olmayan yollara başvurma sebeplerinden bir diğeri de bazı ders veya yapılan uygulamaların kendilerine hiçbir faydası olmadığını düşünmeleridir. Adayların %18'i derslerin bazılarını kendileri için “gereksiz”, “önemsiz”, “bir şey katmayan” veya “fayda sağlamayan” olarak nitelendirip bu derslerde bu tip istenmeyen davranışlar içine girmektedirler. Bu konuyu destekleyen ortak görüşlerinden bazıları aşağıdaki sunulmuştur.

Ders benim için önemsiz bir ders ve çalıştığım zaman elime hiçbir şey geçmeyecekse ben de oturup kopya yazarım. (48. Aday öğretmen)

Benim kopya çekeceğim dersler bellidir, kendime göre gereksiz gördüğüm dersler bunlar. Örneğin yan alan derslerinde çektim. (11. Aday öğretmen)

Bana bir fayda sağlamadığını düşündüğüm derslerde ve uzun, işime yarayacağını

düşünmediğim karmaşık teoremlerin ispatında kopya çektim.(23. Aday öğretmen)

Yazdığım raporları başka arkadaşlarıma verdim; bunun başlıca sebebi yaptığımız çalışmaların bize ve gelecekteki meslek yaşantımıza bir katkısının olmadığını düşünmemdir. (32. Aday öğretmen)

Verilen ödev araştırma konuları ve raporların gereksiz, daha doğrusu öğrenciye bir şey katmayan çalışmalar olduğunu düşünüyorum...raporu bir yerden hazır olarak alıp teslim etmek doğal bir hal oldu.(28. Aday öğretmen)

Bu açıklamalar gösteriyor ki öğretmen adayları “yan alan derslerini”, “teorem ispatlarını” içeren soyut matematik dersleri ile yapılması istenen bazı araştırma uygulamalarını kendilerinin gelecekteki mesleki yaşantılarına katkıda bulunmayacağına inanarak bu gibi durumlarda kopya çekmeyi kendileri için “doğal” bir durum olarak görmekteyiz. Bu hususta alınan derslerin gerek matematiksel düşünce sistemini gerekse temel matematiksel becerileri kazandırma ve bunların gerçek okul ortamlarında uygulanması ve buralardan elde edilen deneyimlerin paylaşılmasının nitelikli öğretmen eğitimi açısından öneminin vurgulanması (YÖK, 1999), aday öğretmenlerin derse karşı motivasyonunu arttıracak, öğrenilen matematik konularını, yapılan uygulama ve araştırmaları anlamlı hale getirecektir.

4. Yeteri Kadar Çalışmamak veya Hazırlanamamak

Öğretmen adaylarının kopya çekmelerine neden olarak ileri sürdükleri bir diğer sebep, başarılı olmak için yeteri kadar çalışmamak veya hazırlanamamak olarak dile getirilmiştir. Aday öğretmenlerin %15’i sorumlu oldukları derslere “iyi çalışmamak” veya “hazırlanamamak” tan dolayı bu gibi eylemlere başvurduklarını ifade etmişlerdir. Bunla ilgili ortak görüşleri yansıtan birkaç öğretmen adayının ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Şimdi sen derse çalışmamış, sınava hazırlıksızın, dersi de mutlaka geçmen gerekiyor, öğrenci olarak en rahat ve en kestirmeden nasıl en iyi notu alırım diye düşünüyorsun ve kopya çekiyorsun.(46. Aday öğretmen)

Bunu yaptığım dersler genellikle çok iyi çalışmadığım veya konulardan bazılarını anlamadığım derslerdi.(27. Aday öğretmen)

Kopya çekme davranışının asıl sebebi çalışmamak, hazıra alışmak, tembellik gibi sebepler bence.(6. Aday öğretmen)

Kopya bana göre sınava hiç hazırlanmadığında amacına ulaşmak adına işin kolayına kaçmaktır.(15. Aday öğretmen)

Çalışmadığım bir derste sınavda kalma kaygısı o kadar bastırıyor ki kopyaya mecbur kalıyorsun adeta... kopya çekmesem o dersten başarısız olacaktım.(18. Aday öğretmen)

Yukarıdaki açıklamalar gösteriyor ki öğretmen adayları yeterince çalışmadıkları veya hazırlanmadıkları derslerde “başarısız olmamak” veya “iyi not almak” amacıyla “en rahat ve en kestirmeden” ve “işin kolayına kaçarak” kopya veya diğer dürüst olmayan yollara başvurmaktadırlar. Öğrenciler arasındaki farkı ortaya koyma noktasında değerlendirmenin eşit, adil ve geçerli olması gerekliliği vardır. Bu yüzden öğretim elemanları çalışan, emek veren öğrencilerin haklarını korumak için kopya ve diğer dürüst olmayan eylemlere karşı her türlü önleyici tedbirleri almalı, kopya çekilmesi durumunda ise belirlenen ceza ve yaptırımlar tolerans göstermeksizin uygulanmalıdır (Hinton, 2004; Wajda-Johnston et al., 2001). Ayrıca öğretim elemanlarının her ders üzerinde duracağı etik, dürüstlük ve onur kavramları, öğrencilerin bunların en önemli prensipler olduğunu anlamasına yardım edecektir (Lathrop & Foss, 2005).

5. Arkadaşlarının Çalışmadan Kopya Çekerek Yüksek Not Aldığına Şahit Olmak

Son olarak öğretmen adayları tarafından kopya çekme veya diğer dürüst olmayan yöntemlere başvurmalarına neden olarak ifade edilen unsur, çalışmadan kopya çekerek çok kolay bir biçimde yüksek not alan arkadaşlarını görüp tanıklık etmeleri olmuştur. Aday öğretmenlerin %10’u tarafından vurgulanan bu görüşü yansıtan birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

Benim çok çalışıp geçtiğim derslerden başkalarının hiç çalışmadan geçtiğini gördüm. Ve ben de ilk defa kopya çekmeye başladım...tabii bir de dikkatimi çeken şey, hiçbir arkadaşımın kopya nedeni ile uzaklaştırma almamasıydı.(7. Aday öğretmen)

Çevrenizdeki arkadaşlarınızın da etkisi var tabii. Çalışıyorum kötü not alıyorum, arkadaşınız kopya çekiyor ve geçiyor. İster istemez teşvik ediliyorsunuz.(24. Aday öğretmen)

İnsan arkadaşları kopya çekip yüksek not alınca olumsuz etkileniyor. Çünkü sen o kadar çalışıyorsun, kendi emeğinle bir şeyler yapmaya çalışıyorsun ama başkaları senin kadar çalışmadan senden yüksek not alıyor.(40. Aday öğretmen)

Kopya çekmemin bir nedeni ise bazı arkadaşların hiç çalışmadan sınava gelip kopya sayesinde yüksek not alarak sınavdan sonra bu durumu ballandıra ballandıra anlatmaları. Ben ve benim gibi birçok çalışan arkadaşım bu durumdan olumsuz etkilendi.(45. Aday öğretmen)

Yukarıdaki açıklamalar gösteriyor ki eğitim sistemi içinde çalışarak başarılı olamaya uğraşan öğretmen adaylarının ödüllendirilmesi veya takdir görmesi bir yana bunun tersini yapanların “yüksek not alarak” kolay şekilde “derslerini geçmeleri” ve yaptıkları karşısında ceza almamaları bu tür eylemlerin içine girmeyen öğretmen adaylarını negatif yönde etkilemekte hatta teşvik etmektedir (Wajda-Johnston et al., 2001). Ayrıca akademik hayatta meydana gelen bu tür istenmeyen olayların öğrencilerin eşit olarak değerlendirilmesini ve öğrencinin ne kadar öğrendiğinin belirlenmesini zorlaştırdığı vurgulanmıştır (Whitley & Keith-Spiegel, 2002).

6. Bazı Derslerden Çekip Bazılarından Çekmeme Nedenleri

Kopya çekme veya diğer dürüst olmayan davranışlara başvurduklarını belirten öğretmen adaylarından 10'u (%25), bazı durumlarda bu gibi eylemlerden özellikle kaçındıklarını ifade etmektedirler. Bunlardan altı öğrenci özellikle “öğrenmek ve kendini geliştirmek istediği” matematik alan derslerinden çekmediklerini söylerken dördü “sevdiği hocadan çekmediğini” ifade etmişlerdir. Bununla ilgili ortak görüşü yansıtan birkaç örnek alıntı aşağıdaki gibidir.

Kendi alan derslerimin hiçbirinde kopya çekmedim. Buraya bu alanda kendimi geliştirmek için geldiğimden, sınavdan kalacağımı bildiğim halde bile kopya çekmedim. (12. Aday öğretmen)

Kendi alanımla ilgili hiçbir derste kopya çekmedim. Bunu yapmadım; çünkü üzerine düşüp çalıştığım, öğrenmek zorunda olduğum alan, fakat alan dışı derslerde kopya çektiğim oldu.(9. Aday öğretmen)

Ama bu dört sene boyunca asla alan derslerimde ne kopya hazırladım ne de çektim; çünkü onların hepsi bana gerekiydi ve benim onları başarmam gerekiyordu.(42. Aday öğretmen)

Ben sevdiğim hocaların dersinde hiç kopya çekmem. Hocalarımı kırmamak, onları hayal kırıklığına uğratmamak için.(33. Aday öğretmen)

Ben sevip saygı duyduğum hocalarımın sınavlarında bu yapacağım davranışın onlara haksızlık olduğunu düşündüğüm için kopya çekmedim.(38. Aday öğretmen)

Yukarıdaki alıntılardan anlaşılıyor ki öğretmen adayları özellikle “kendilerini geliştirmek”, “öğrenmek zorunda olduğunu” düşündüğü alan derslerinde bu gibi davranışlardan kaçınırken yine “sevdiği” ve “saygı duyduğu” hocaların dersinde onları “kırmamak”, “hayal kırıklığına uğratmamak” veya “haksızlık” yapmamak adına kopyaya başvurmadıklarını ifade etmektedirler. Bu sonuç, özellikle öğretim elemanlarının öğrencilere karşı tutum ve davranışlarının, öğrencilerin kopya çekip çekmeme kararı üzerinde ne kadar etkili bir faktör olduğunu ortaya koyma bakımından önemlidir (Lathrop & Foss, 2005).

7. Kopya Çekmeme Nedenleri

Kopya çekmediğini ifade eden dokuz öğretmen adayının gerekçeleri üç ana tema altında toplanmıştır. Bunlar arasında dört öğrenci (%44) kopya çekmeme nedenini *yakalanıp ceza alma korkusu* olarak ifade ederken üç öğrenci (%33) bunu sahip olduğu *ahlaki değer ve anlayış* ile ilişkilendirmiş, iki öğrenci (%22) ise bunu *kendi başına hak ederek başarıyı elde etme isteği* olarak

nitelendirmiştir. Bu görüşleri destekleyen öğretmen adaylarının direkt ifadelerinden alınan bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

Kopya girişiminde bulunmadım çünkü korkuyordum. Yakalanmam 6 ay uzaklaştırma cezası almama sebep olabilirdi, bu riski göze alamadım.(34. Aday öğretmen)

Böyle bir şeye teşebbüs etmememdeki en önemli etken ise yakalandığımda ceza alabilirim korkum olmuştur.(8. Aday öğretmen)

Hiçbir tarzda kopya girişiminde bulunmadım; çünkü kopyanın hırsızlık olduğu inancındayım. Kopya çekmek kişinin hakkı olmayan şeylere yanlış yollardan ulaşmasıdır. Kopya çeken kişi, başkalarının hakkına saldırıda bulunuyor demektir.(30. Aday öğretmen)

Bana göre kopya çekilmesi yanlış ve etik olmayan bir davranıştır. Çünkü çalışmayan bir öğrenci kopya sayesinde hak etmediği bir başarı elde ederek, çalışan öğrencinin hakkını yemiştir.(4. Aday öğretmen)

Çalışılarak, uğraşarak, alın teri ile elde edilen başarıların yerini ne kopya ne de başka bir şey tutabilir.(1. Aday öğretmen)

Ben kopya çekmedim ve çok da mutluyum. Çünkü bileğimin hakkıyla alın terimle o kadar dersi geçebildim. Bu da beni mutlu etmeye yetti.(14. Aday öğretmen)

Direkt alıntılar gösteriyor ki kopya çekerken yakalanma olasılığı ve bunun sonucunda alınacak cezalar öğretmen adayları üzerinde en büyük caydırıcı etkiye sahiptir. Kopya çekme ve diğer dürüst olmayan eylemlerden uzak durmalarının arkasındaki ikinci önemli etken öğretmen adaylarının konuyu ahlaki açıdan değerlendirip yapılan eylemi “yanlış”, “hırsızlık” veya “başkasının hakkına saldırı” olarak nitelendirmeleridir. Üçüncü ve son etken ise öğrencilerin “çalışarak”, “uğraşarak”, “bileğinin hakkıyla” ve kendi “alın teri” ile başarıyı elde etmek istemesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışmanın amacı, matematik öğretmeni adaylarının kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara eğilimlerinin nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Elde edilen sonuçlar öğretmen adaylarının %81 gibi büyük bir bölümün bu tip eylemlere başvurduklarını ortaya koyarken bunu özellikle “sıranın üzerine yazma”, “arkadaşının kâğıdına bakmak” ve “kâğıdını başkasına göstermek” şeklinde gerçekleştirmişlerdir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının %19'u ise hiçbir şekilde kopya çekmediklerini ifade ederken bunu sebeplerini “yakalanıp ceza alma korkusu”, “ahlaki değer ve anlayış” ve “kendi başına hak ederek başarıyı elde etme isteği” şeklinde sıralamışlardır. Bu araştırmanın sonuçları ışığı altında öğretmen adayları tarafından girilen kopya veya diğer dürüst olmayan eylemleri ortadan kaldırmak veya en aza indirebilmek için yapılması gerekenler aşağıda tartışılmıştır.

Kopya çekme nedenlerinin başında ezberci eğitim ve buna bağlı tek türlü değerlendirme biçimi gelmektedir. Kullanılan değerlendirme araçları bilgi toplama ve bunların hatırlanması, ezberlenmesi ve sunulmasından ziyade, öğrencilerin toplanan bilginin analizi ve yorumlamasına yönelik olarak tasarlanarak uygulanmalıdır (Wajda-Johnston et al., 2001). Dönem içi ve sonunda uygulanan tek türlü ve tek bir sınavdan oluşan değerlendirme biçimi yerine farklı öğrenme biçimlerini içine alan farklı değerlendirme biçimleri kullanılmalıdır (Hinton, 2004). Bunların ne demek olduğu, değerlendirmenin ve puanlandırmanın nasıl yapılacağı, bu hususta göz önünde bulundurulacak kriterler (zaman, sayfa sayısı ve içerik gibi) açıkça belirtilmeli, değerlendirme kriterlerinde öğretim elemanı ile öğrenci arasında farklı anlama yol açacak durumlar ortadan kaldırılmalı ve anlam bütünlüğü sağlanmalıdır. Bu sonuç Bozdoğan ve Öztürk (2008)'ün çalışmasında ifade ettiği bilginin yoruma dayalı sorulardan ziyade, birkaç sınavla kısa zamanda sınanması sonucuyla paralellik göstermektedir. Bununla paralel olarak öğretmen adaylarını kopya çekmeye iten bir başka neden ise öğrencilerin kendilerini garantiye alma duygusundan

kaynaklanmaktadır. Bu durum özellikle matematik alan dersleri arasında yer alan içeriği "teorem-ispat" şeklinde verilen derslerde karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen adayları uzun teorem ispatlarında ilişkilerin arkasındaki matematiksel mantığı anlamak yerine ezberleme yoluna gittiklerinden kolaylıkla karıştırılabilmekte veya unutabilmektedirler. Bu yüzden bu tür yüksek seviyede soyut düşünme gerektiren derslerde farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrencileri de düşünerek konuları mümkün olduğunca şekil, grafik ve kavram haritalarını kullanarak somuta indirgemek ve ilişkilerin arkasındaki matematiksel mantığı öğrencilerin görmesi ve kavramasını sağlamak öğrencilerin *anlayarak öğrenmesini* bu şekilde ezberlemekten kaynaklanan karıştırma veya unutmaya etkisi en aza indirilebilir dolayısıyla kopya çekme öğrencilerin ifadesi ile bir "ihtiyaç" olmaktan çıkartılabilir. Benzer şekilde Çetin'in (2007) araştırmasında da öğrenciler kopya çekme davranışlarını, ezbere dayalı öğretim yaklaşımıyla ilişkilendirmişlerdir.

Kopya veya diğer dürüst olmayan davranışlara başvurulmasının bir başka nedeni de öğrenilen konuların öğretmen adayları tarafından gereksiz veya faydasız görülmesi olmuştur. Öğretmen yetiştirme programları nitelikli öğretmenler yetiştirmek amacıyla "*%50-60 alan bilgisi dersleri*", "*%25-30 öğretmenlik meslek bilgisi dersleri*" ve "*%15-20 genel kültür dersleri*" ni içerecek biçimde şekillendirilmiştir (YÖK, 1999). Programda yer alan dersler öğretmenlerimizi çağdaş eğitimin gereklerini yerine getirmede ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla konulmuş olup birbirini tamamlar niteliktedir (YÖK, 1999). Bu yüzden programda verilen her bir dersin öğrencilerin yaşamında neden önemli olduğunun altının çizilmesi ve değerinin öğrenciler tarafından anlaşılması büyük önem teşkil etmektedir; çünkü yine bu çalışma göstermiştir ki öğretmen adayları geleceği için "öğrenmek zorunda olduğunu" düşündüğü veya "kendisini geliştirmek" için faydalı olarak nitelendirdiği alan derslerinde kopya veya diğer dürüst olmayan davranışlardan özellikle kaçınmaktadırlar.

Öğretmen adaylarının kopya çekme veya diğer dürüst olamayan eylemlere başvurmalarına sebep olan etmenlerden biri de yeteri kadar çalışmamak veya hazırlanamamak olarak dile getirilmiştir. Bazı öğretmen adaylarının öğrenci olarak görev ve sorumluluğunun bilincinde hareket etmemeleri bir başka deyişle yapmaları gereken hazırlık ve çalışmalarını zamanında yerine getirmeyip sorumlu olduğu derslerden sadece geçer bir not almak amacıyla çalışmaktan daha kolay bir yol olarak düşündükleri kopya çekmeyi tercih etmektedirler. Bu öğrencilere öncelikle yaptıkları davranışların yanlış olduğunu görmelerini sağlayacak yardım ve rehberlik hizmeti sunulmalı, bununla beraber cesaret, onur, şeref ve dürüstlük gibi kavramların değeri ve önemi vurgulanmalıdır (Hinton, 2004). Bu öğrencileri bu gibi eylemlerden uzaklaştırabilmek için bu çalışmanın ortaya koyduğu diğer öğrencilerin kopya çekmemelerine sebep olarak gösterdikleri "yakaladıklarında alacakları ağır ceza" hatırlatılmalı, "kendi başına hak ederek başarıyı elde etmenin" önemi üzerinde durulmalı ve ahlaki açıdan yapılan işin "yanlış" ve "başkalarının hakkına saldırı" olduğu güçlü bir şekilde vurgulanmalıdır (Lathrop & Foss, 2005). Bu noktada öğretim elemanlarının öğrenciye yaklaşımı büyük önem taşımaktadır; çünkü yine bu çalışmanın sonuçları göstermiştir ki öğretim elemanlarının tutum ve davranışları öğrencilerin kopya çekip-çekmeme kararında önemli bir rol oynamaktadır. Pozitif davranış ve yaklaşımlar öğrenme ve dersi öğreten kişiye karşı sevgi ve saygı uyandırmakta dolayısıyla öğrenciler bu kişilerin derslerinde onları hayal kırıklığına uğratmamak adına kopya çekmekten özellikle kaçınmaktadırlar (Lathrop & Foss, 2005).

İfade edilen bir başka neden ise öğretmen adaylarının sınıf arkadaşlarını kopya çekerek kolay şekilde yüksek not almalarını görmeleri ve yakalanmaları durumunda herhangi bir yaptırımla karşılaşmamış olmalarını göstermektedirler. Bu durum özellikle dürüst öğrenciler için büyük bir dezavantaj oluşturmaktadır. Yapılması gereken ilk adım, bu gibi istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olan fırsatları en aza indirmektir (Çetin, 2007). Diğer taraftan yine bu çalışma ortaya koymuştur ki "yakalanıp ceza alma korkusu" öğrencilerin bu gibi eylemlerden uzak durmalarını sağlayan en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Bu yüzden öncelikle kopyanın hangi durumları içerdiğini ve bunları yapanların karşılaşacağı yaptırımlar tüm öğretim üyelerinin ortak görüşü olarak açık ve net olarak tüm öğrencilere (elektronik,

yazılı ve sözlü) bildirilmelidir (McCabe et al., 1999). Daha sonra tüm öğretim elemanları konulan kuralların uygulanması ve takibi hususunda tutarlı olmalı ve hiç bir şekilde tolerans göstermemelidirler (Hinton 2004; Wajda-Johnston et al., 2001). Bu hususta öğretim elemanı, bölüm başkanı ve dekanlık, sorumluluklarının bilincinde ve koordineli biçimde çalışmalı tüm sorumluluk bunlardan sadece birine bırakılmayıp beraberce üstlenilmelidir. Aksi takdirde, böyle bir durum toplumun üniversiteye, öğretime ve öğretmen eğitime olan güvenini azaltacaktır (Whitley & Keith-Spiegel, 2002).

Bu çalışmanın sonuçları, matematik öğretmeni adaylarının sene sonunda açık uçlu bir soruya verdikleri yazılı ifadeler ile araştırmacının bu konudaki deneyimleri ve öğretmen adaylarıyla yaptığı düzenli olmayan görüşmelerden elde edilen verilerle sınırlıdır. Kopya çekme ve diğer dürüst olmayan davranışlara eğilimlerin nedenlerinin tespitine yönelik yeni yapılacak araştırmaların öğretmen adaylarıyla yapılacak birebir görüşmelerin yanı sıra bu hususta fakültede görev yapan öğretim elemanlarının da görüşlerini içine alacak şekilde genişletilmesi, bu problemin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesine katkıda bulunacak yeni açılımlar sağlayabilir.

Kaynakça

- Akdağ, M. ve Güneş, H. (2002). Kopya Çekme Davranışları ve Kopya Çekmeye Karşı Tutumlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8 (31), 330-343.
- Blankenship, K. L. & Whitley, B. E. (2000). Relation of general deviance to academic dishonesty. *Ethics and Behavior*, 10, 1-12.
- Bozdoğan, A. E. ve Öztürk, Ç. (2008). Öğretmen Adayları Neden Kopya Çeker? *İlköğretim Online*, 7(1), 141-149.
- Cobuild English Dictionary. (1996). *Learner's dictionary*, London: Haper Collins publishers.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çetin, S. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekme Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 75, 129-142.
- Davis, S. F., Grover, C. A., Becker, A. H. & McGregor, L. N. (1992). Academic dishonesty: Prevalence, determinants, techniques, and punishments. *Teaching of Psychology*, 19(1): 16-20.
- Diekhoff, G. M., LaBeff, E. E., Shinohara, K. & Yasukawa, H. (1999). College cheating in Japan and the United States. *Research in Higher Education*, 40(3), 343-353.
- Drake, C. A. (1941). Why students cheat. *Journal of Higher Education*, 12, 418-420.
- Grimes, P. W. (2004). Dishonesty in academics and business: A cross-cultural evaluation of student attitudes. *Journal of Business Ethics*, 49(3), 273-290.
- Hinton, L. (2004). Plagiarism: Learning from our challenges. *Studies in Learning, Evaluation Innovation and Development*, 1(1), 37-46.
- Jackson, C. J., Levine, S. Z., Furnham, A. & Burr, N. (2002). Predictors of cheating behavior at a university: A lesson from the psychology of work. *Journal of Applied Social Psychology*, 32(5): 1031-1046.
- Kaymakcan, R. (2002). İlahiyat Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Karşı Yaklaşımları. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5, 121-138.
- Lathrop, A. & Foss, K. (2005). *Guiding Students from Cheating and Plagiarism to Honesty and Integrity: Strategies for Change*, London: Libraries Unlimited.
- Lin, C. S. & Wen, L. M. (2007). Academic dishonesty in higher education-a nationwide study in Taiwan. *Higher Education*, 54, 85-97.

- Lincoln, Y. S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Lupton, R. A. & Chapman K. J. (2002). Russian and American college students' attitudes, perceptions, and tendencies towards cheating. *Educational Research*, 44 (1), 17-27.
- McCabe, D. L. (1997). Classroom cheating among natural science and engineering majors. *Science and Engineering Ethics*, 3, 433- 445.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K. & Butterfield, K. D. (1999). Academic integrity in honor code and non-honor code environments. *Journal of Higher Education*, 70, 211-234.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K. & Butterfield, K. D. (2001). Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research. *Ethics & Behavior*, 11(3), 219- 232.
- McCullum, K. (1996). Web site where students share term papers has professors worried about plagiarism. *Chronicle of Higher Education*, 2, 28.
- Nonis, S., & Swift, C. O. (2001). An examination of the relationship between academic dishonesty and workplace dishonesty: A multicampus investigation. *Journal of Education for Business*, 77(2), 69-77.
- Oksal, B. ve Bilgin, A. (1999). Üniversitede Kopya Sorunu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi* (1), 85-90.
- Pino, N. W. & Smith, W. L. (2003). College students and academic dishonesty. *College Student Journal*, 37 (4), 490-496.
- Roig, M. & Caso, M. (2005). Lying and cheating: Fraudulent excuse making, cheating, and plagiarism. *Journal of Psychology*, 139, 485-494.
- Selçuk, Z. (1995). Bir Eğitim ve Rehberlik Sorunu: Okullarda Kopya Çekme. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3, 397- 418.
- Semerci, Ç. (2004). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Kopya Çekmeye İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Firat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18 (3), 139-146.
- Sims, R. L. (1995). The severity of academic dishonesty: A comparison of faculty and student views. *Psychology in the Schools*, 32, 233-238.
- Talim Terbiye Kurulu (TTK). (2005). *İlköğretim 1-5. Sınıf Programları Tanıtım El Kitabı*. Ankara: MEB.
- Turnitin. (2003). *Plagiarism.org*. 01.09.2208 tarihinde http://www.plagiarism.org/research_site/e_home_text.html adresinden alınmıştır.
- Wajda-Johnston, V.A., Handal, P.J., Brawer, P.A. & Fabricatore, A.N. (2001). Academic Dishonesty at the Graduate Level. *Ethics & Behavior*, 11(3), 287-305.
- Whitley, B. E. (1998). Factors associated with cheating among college students: A review. *Research in Higher Education*, 39, 235-274.
- Whitley, B. E. & Keith-Spiegel, P. (2002). *Academic Dishonesty: An Educator's Guide*. NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Yeşilyaprak, B. ve Öztürk, B. (1996). Üniversite Öğrencilerinin Kopya Çekmeye Yönelik Tutumları. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2, 227- 240.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (1999). *Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon*. Ankara: Öğretmen Eğitimi dizisi.